

Володимир КУРИЛЕНКО

ДИТЯЧІ НАЗВИ, ВИГУКИ ТА ЗВУКОНАСЛІДУВАЛЬНІ СЛОВА В ПОЛІСЬКИХ ГОВОРАХ

У статті лінгвогеографічно представлено дитячі назви домашніх тварин, пов'язані з ними вигуки і звуконаслідувальні слова, а також дитячі назви м'яса та сала в поліських і суміжних з ними говорах, які, вважаємо, зберігають і доносять до нас давній дитячо-наївно-вигуковий етап розвитку нашого народу.

Ключові слова: Полісся, лінгвогеографія, вигук, дитяча назва, атомарна та синтетична карти, пасмо ізоглос, етнолінгвістика.

Дитячі назви, вигуки та звуконаслідувальні слова варті уваги дослідника хоча б тому, що наші предки свого часу пройшли цей (дитячо – наївно – вигуковий) етап розвитку, який не міг не позначитися на лексичній системі мови. Тим паче, якщо вони накладаються на ареальні закономірності, пов'язані з давнім етнічним розселенням народу й зумовлені історією його та його мови.

Об'єктом цього дослідження стали дитячі назви ряду домашніх тварин, пов'язані з ними вигуки і звуконаслідувальні слова, а також дитячі назви м'яса та сала в поліських і суміжних з ними говорах.

У роботі виходимо з того, що:

- накладання їх на відповідні (однокореневі) номінативні лексеми має допомогти в реставруванні географії та семантики ряду сучасних назв;

- глибока архаїка матеріалу, що розглядається, зумовлює необхідність залучення до його лінгвогеографічного та етимологічного трактування даних суміжних наук з обов'язковим виходом на параметри етнолінгвістичні;

- суттєві висновки й узагальнення можливі лише на детальній лінгвістичній географії матеріалу, що й здійснено в роботі. У ній представлено 26 атомарних лексичних та 2 синтетичні лексико-семантичні карти.

Накладання аналізованих лексем на їх однокореневі номінативні відповідники прослідковується на ряді карт (1, 2, 4, 6, 12, 15, 20, 25). На карті 25 фіксується явище накладання вигуків *бу'їім'*, *бу'їає*, *бу'їе* на суто діалектну лексему *бу'їан* (*бу'їен*) 'бугай' у населених пунктах 3, 5а, 8, 22, 31, 32, 36, 37, 67 (див. список обстежених населених пунктів).

У цьому зв'язку варта уваги поліська семантика лексем з коренями *шут-* та *бир-*, географічно представлена в семантичних мікрополях на картах № 27, 28.

Суть у тому, що в Поліссі для назви вівці вживається загальнополіська лексема *вівця* (*о'вечка*, *'вечка*, *'в'іуц'а*, *ау'ца* і под.) та регіональні синонімічні назви *'шутка* (*'шута*) і *'бирка*, які концентруються відповідно на заході й сході українського Полісся, маючи, крім відзначених вище, й інші значення.

Лексеми з коренем *шут-* входять у так звані карпатизми, тобто „специфічні спільні елементи, характерні для діалектів карпатської зони на сучасному етапі їх розвитку”¹. Аналіз їх стосовно мов карпатського ареалу здійснений у монографії Г.П. Клепикової². У роботі відзначено, що слова з коренем *шут-* здебільшого вживаються як назви, що характеризують зовнішній вигляд овець та інших домашніх тварин, як загальна назва тварини (здебільшого вівці), а також як вигук для підкликання чи відгону овець. В обстежених нами поліських говорах їх значення ті ж.

Йдеться про так звану валаську колонізацію та валаську культуру тваринництва регіону Карпат.

Прийшло ще в середні віки з Балкан валаське пастуше населення здійснило значний вплив на матеріальну й духовну культуру східно-, середньо-, західно- та північнокарпатського ареалу. Були породжені різноманітні типи відгінного скотарства, пов'язані з рельєфними особливостями Карпат.

Кардинальні зміни в сфері матеріального (гірське пастухування) виробництва стали причиною надзвичайно складної взаємодії мови колоністів та місцевих (у тому числі й слов'янських) мов. Це проявилось насамперед у так званій пастушій термінології й зумовило глибоку лексичну інтерференцію, що охопила карпатські говори нинішніх української, польської, словацької, чеської, молдавської, румунської та угорської мов.

У науковій літературі лексема *шута* розглядається як термін гірського пастухування району Карпат румунського (валаського) походження³ (Валахія – історична область на півдні Румунії, між

---

¹ Бернштейн С.Б., Клепикова Г.П. Общекарпатский диалектологический атлас: Предварительные итоги // Славянское языкознание: VIII Международный съезд славистов. – М., 1978. – С. 32

² Клепикова Г.П. Славянская пастушеская терминология: (Ее генезис и распространение в языках карпатского ареала). – М., 1974. – С.76-86

³ Клепикова Г.П. Об изучении лексических заимствований из румынского языка в карпатоукраинских говорах // Советское славяноведение. – М., 1973. – С. 79

Карпатами і Дунаєм). Поліська ж географія лексеми (карта № 27) є продовженням її карпатського побутування.

Як свідчить аналізована карта, лексеми з коренем *шут*-представлені в усьому українському Поліссі від його західної до східної границі в кількох варіантах та значеннях, серед яких можна виділити два головні +⁴ *шутька* ('*шутка*, '*шута*') 'вівця' на захід та + *шутый* ('*шутий*, '*шутти*, '*шут'і*') 'безрогий' на схід від вертикальної ізоглоси, яку умовно можна провести з півночі на південь через Давид-Городок – Корець.

Крім того, у західному й середньому Поліссі, в досліджених білоруських говірках (тобто в ареалі поширення слова + *шутька* 'вівця', однак з подальшим виходом до середньої частини Прип'яті) активно вживаними є вигуки *шут-шут*, *шутка-шутка*, *шуту-шуту*, *шус'а-шус'а*, при допомозі яких підкликають овець.

Розглянутий матеріал значно доповнює відомості про поліську географію лексем з коренем *шут*-^{5,6}.

Аналізована ізоглоса входить у пасмо ізоглос давид-городоксько – корецького пасма. Ізоглоси його розмежують також західні і східні назви '*веприк*, '*вепрек*, '*вапрек*, '*ваприк*, '*веп'рук*, '*вип'рук* - *ка'бан* 'кастрований самець свині'; *хара'шай*, *хара'шайник*, *хара'шалник*, *хара'шал'ник*, *хара'ш'етник*, *хара'шотн'ік* - *коно'вал*, *кана'вал* 'людина, яка каструє домашніх тварин'.

У цих же ареалах проходить ізолекса – східна границя поширення прикметників '*в'іст'ітова*, '*в'іст'ікова*, '*в'іст'ітовиста* 'швидка домашня тварина' та, навпаки, ізоглоса, що роз'єднує говірки на захід та схід від неї відсутню – наявністю назв *коуб*, '*коубик*, '*коуб'ік*, '*коблик*, '*колб'ік* 'шлунок', 'начинений свинячий шлунок', 'перша частина шлунка жуйної тварини'.

Подібне накладання ареалів поширення ряду розглянутих лексем на ареали інших мовних явищ у Поліссі прослідковується досить часто.

Вихід на дані суміжних наук засвідчує, наскільки продуктивним може бути паралельне ретроспективне вивчення явищ мови та культури, оскільки „етнографічні дані доповнюють і завершують лінгвістичні і, навпаки, лінгвістичні дані дають часто

---

⁴ Знак плюс (+) – знак наддіалектної форми (інваріанта).

⁵ Клепикова Г.П. Славянская пастушеская терминология: (Ее генезис и распространение в языках карпатского ареала). – М., 1974. – С. 76-77.

⁶ Никончук М.В. Матеріали до лексичного атласу української мови: (Правобережне Полісся). – К., 1979. – С.178.

⁷ Куриленко В.М. До ареалогії та стратиграфії північних (поліських) говорів. – Глухів, 2001. – 184 с.

надійну базу етнографічним пошукам⁸.

Сказане насамперед стосується діалектної межі по Дніпру, яка протиставляє східне Полісся середньому і західному виразним набором специфічних мовних та етнографічних рис.

Так, на східнополіській території використовується однокінна запряжка, тоді як на останній поліській – парокінна. Звертання до одного запряженого коня суттєво відрізняється від звертання до пари таких коней у парокінній запряжці, оскільки в останньому випадку для правої та лівої тварини потрібні окремі слова при повертанні праворуч і ліворуч (у першому випадку така необхідність просто відпадає).

Вважаємо, що саме цим пояснюється наявність у західному та середньому Поліссі слів для повертання коней праворуч і ліворуч при відсутності їх у східному (див. карти № 16, 18).

Аналогічні слова стосовно волів, які на всій поліській території завжди ходили в парі, наявні в усьому (в тому числі й у східному) Поліссі (карти № 17, 19).

Основу поліських вигуків для повертання коней та волів праворуч і ліворуч становлять вигуківі утворення на базі словотворчої моделі прийменник + зворотний займенник: **к собі** (*ксоб, к'соб'і, соб, ксо, 'цоб'і* і под.) та **од себе** (*от се'бе, ца'бе, са'бе, це'бе* і под.). При цьому **к собі** – це здебільшого ліворуч, а **од себе** – праворуч.

Розглянутому явищу властиві ареальні закономірності, суть яких у накладанні особливостей матеріальної культури на лексичні ареали, що знайшло відображення в повному співпаданні ізопрагм та ізоглос.

Обидва задіяні до аналізу мовного матеріалу принципи – накладання на однокореневі загальні назви та залучення даних інших наук, зокрема етнолінгвістики – можна проілюструвати на карті № 7, що стосується вигуків, за допомогою яких підкликають корів. Зафіксовані на півночі дослідженої території вигуки *тлос'-т'лос, тлос'а-т'лос'а* і под. у західнополіських говірках верхів'я Прип'яті накладаються на назви *те'лушка 2, 3, 7, 9, 36, 71, 72, ти'лушка 1, 4, 5а, 8, 10, 32, 33, 37, 38, ти'лец'а 31⁹*, доросла самка великої рогатої худоби, корова¹.

Крім того, поширена в усьому (і насамперед східному) Поліссі звичка підкликати корову (карта № 7) лише за кличкою (= за

---

⁸ Толстой Н.И. Некоторые вопросы соотношения лингво- и этногеографических исследований // Проблемы картографирования в языкознании и этнографии. – Л., 1974. – С. 22.

⁹ Див. список обстежених населених пунктів.

власною назвою), очевидно, зберігає давно тотемну традицію: корова-годувальниця вважалася родоначальником і охоронцем роду й була культовим об'єктом. В індійців (також нащадків індосвропейців) вона й по сьогодні священна.

Карта № 1
Дитячі назви коня

J 'ц'он'а

J ла'шонак

! 'коник, 'кон'ік

W 'кос'а

Карта № 2

Дитячі назви корови

J му, 'муа

2 'биц'а, 'бец'а, 'бен'а

J 'ман'а, 'ман'ка

W 'мин'а, 'м'ін'а, 'мен'а, 'мун'а

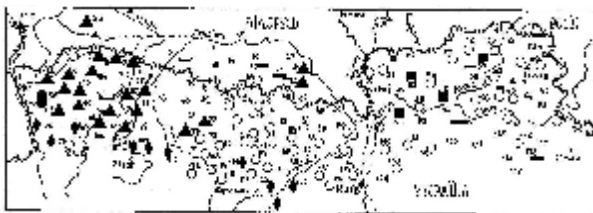
Y 'м'іа

Н ко'р'іўка, ко'риўка, ко'роўка, ку'роўка,

кор'Љка, ка'роўка

5 ки'лечка

К 'мон'а

Карта № 3

Дитячі назви вівці

Ј 'баз'а

! 'шутка

Ј ба'рашка, б'рашка

Н ме, му

W 'бира, 'бирка, 'б'ірка, 'берка, би'рушка, б'і'рушка,

б'і'рул'ка, бра-б'ра

Б 'жужа

Карта № 4

Дитячі назви свині

W 'пац'а, 'паца

Ј 'чушка, чуш'ка

! 'цин'а, 'цен'а, 'ц'он'а, 'ц'ун'а Ј сви'н'а, св'і'н'а, св'і'н':а

□ хр'у-х'р'у

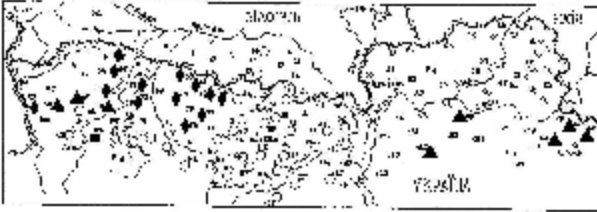
Н 'куц'а

У 'пац'ік

8 'ц'ушка

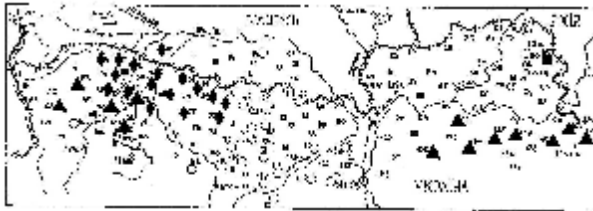
5 'гајц'а

К пере'с'а

Карта № 5
Дитячі назви сала (суцільного поширення не мають)

- W 'к'іка, 'к'ека, к'і-'к'і
- J 'чуча, ш'чуча, ш'чуче, ш'туц'а
- ! 'н'ен'о, 'н'ан'о, 'н'ан'а, 'н'амн'о
- J 'бибучка

Карта № 6
Дитячі назви м'яса (суцільного поширення не мають)

- ! 'н'ан'а, 'н'ан'о, 'н'ен'о, м'н'ан'а, м'н'амн'а
- J 'чуча, 'чучи, ш'чуча, ш'чуче
- W 'г'іга, 'к'іка, 'к'ека, к'і-'к'і
- J 'з'аз'ка

Карта № 7

Підкликають корів

W тлос'-т'лос', тлос'а-т'лос'а, телош-те'лош і под.

J на-'на, нах-'нах

2 мин'-'мин', м'ін'-'м'ін', м'ін'а-'м'ін'а, мун'ка-'мун'ка

J биц'у-'биц'у, бец'у-'бец'у

Н лише за кличкою

Карта № 9

Підкликають свиней

W *пац'-'пац', пац-'пац, пац'ос'-'па'ц'ос', 'паца*

A *чко-ч'ко, шко-ш'ко, цко-ц'ко, чке-ч'ке, чк'е-ч'к'е, кеч-'кеч, к'еч-'к'еч*

! *цин'-'цин', ц'ін'-'ц'ін', ц'ін'ка-'ц'ін'ка, цен'ка-'цен'ка*

A *куц'-'куц', цку-ц'ку, куц'у-ку'ц'у, куцу-ку'цу, куц-'куц*

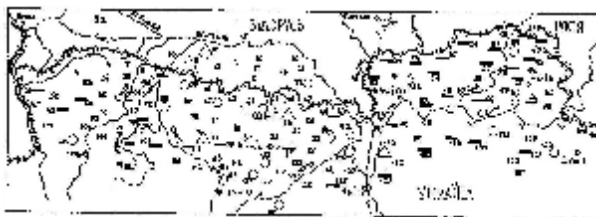
H *це-'це, ц'е-'ц'е, цо-'цо, ц'а-'ц'а, с'а-'с'а*

□ *чуш-'чуш, чух-'чух, чушка-'чушка, ц'ух-'ц'ух, ц'у-'ц'у,*

ц'ус'-'ц'ус', ц'ушка-'ц'ушка

5 *вац-'вац, вас-'вас, вас'ка-'вас'ка*

K'zajca

Карта № 10

Підкликають поросят

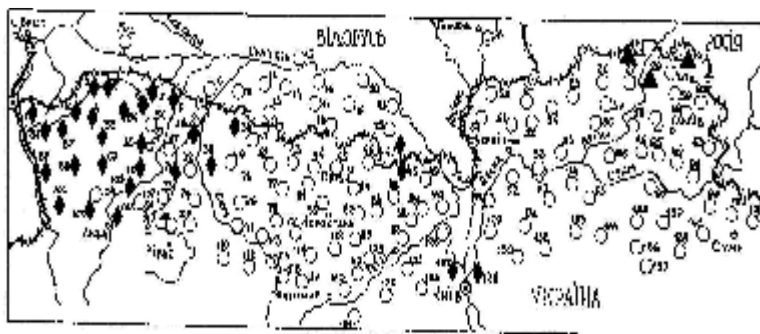
W *пац'-'пац', пац-'пац, пац'ік-'пац'ік, пацук-па'цук*

A *цон'а-'цон'а, цон'-'цон', ц'он'-'ц'он', цен'-'цен', ц'ун'ка-'ц'ун'ка*

2 *куц'у-ку'ц'у, куцу-ку'цу, коцу-ко'цу, куц-'куц*

A *т'е-'т'е*

H лише прицмокуванням

Карта № 13

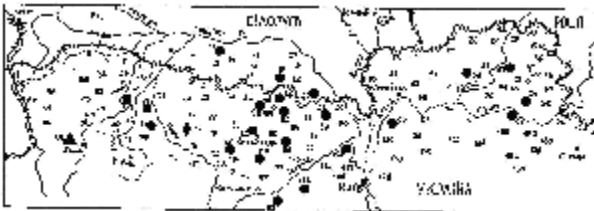
Відганяють свиней

W a-'u'у, a-'уу, ац-ку'да, ууш, u'у'и'у, a-'и'уе', 'уцк'і, a-
 ц'к'і, a-'уцк'і, a-'с'у, a-'чу, чуш, a-'чуш, чу-'чи, чи-'чи, ча-'ча, а-
 'чи, чу'шу

J a-'л'а ! m'у

J a'ну, но

Одиничні a-'зуч 71, ајс' 12, a-'л'ушки 32, 'го0'а
 33, л'о 136, с'у-'с'у 28 не картографуються

Карта № 14

Відганяють поросят

8 ац', ац, a-'ц'у, a-'уу, чи-'чуш, чу'шу, чу, чу-'чи

J a-'в'іс'а ! a-'пац'

Карта № 15
Відганяють котів

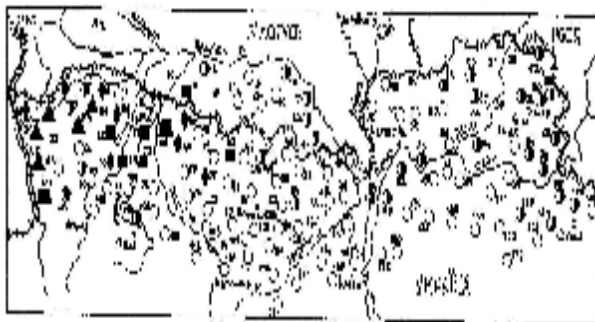
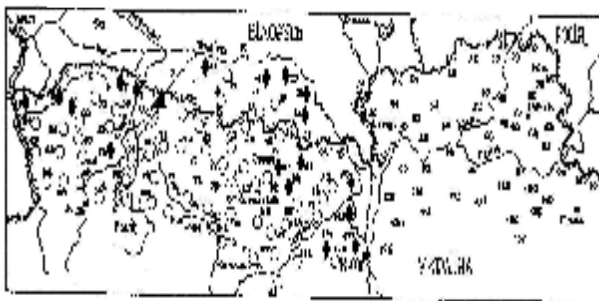
W *ко'та, ко'ту, ка'та, кат, ка'ца, ко'цу, ку'цу,*
а-ку'ту і под
 J *а-'зуц, 'зуца* ! **Оус, Оуз,**
Оу-' Оу, а-' Оус
 J *брис', брес'* К **а-**
п'сик, а-п'с'ік
 H *тпрус*

Не картографуються ендемічні *по'шоў* 62,
 93, 128, *ки-ки* 67, *'мурчи* 49

Карта № 16
Повертають коней праворуч

W *га'т':а, 'гат':а, 'гајта, га'т'а, гај'та, гац', гат',*
'гет':а, гај'т'а, 'гат'а, го'т'а, го'т':а, гот', ге'т':а
 J *цоб, соб, 'соб'і, со'б'і, ксо, от се'бе, ца'бе,*
цеб ! **тпр-ат'**

В інших говірках лише за допомогою віжок; як
 правило, там, де використовується однокінна запряжка

Карта № 18

Повертають коней ліворуч

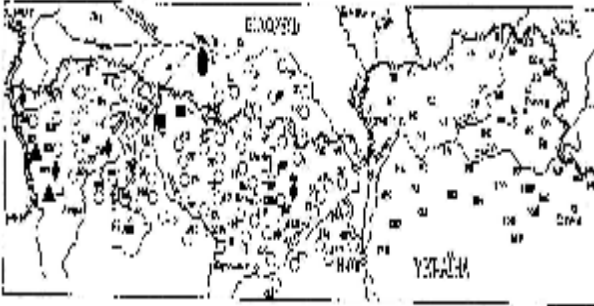
W *соб, ксоб, 'соб'ї, к'соб'ї, ксо, 'цоб'ї, од се'бе, а'цеб, ца'ба, ца'бе, са'бе*

J *'гајта, 'гат':а, га'т':а, гај'та* 102 (як і праворуч, і віжками)

! *'в'їшта, 'в'їста*

J *са, со*

5 *ац*

Карта № 19

Повертають волів ліворуч

W *ксо, соб, соб'-соб, цоб, ксоб, 'цоб'ї, соб-тпр-тпр*

T *цабе', це'бе, ца'ба, а'цеб, са'бе, са'беј, а'беј, цо'бе, ца'беј, тпр-ца'бе, ца'бе на'л'їво, геј ца'бе* 122 (як і праворуч)

J *тпр, тпр-тпр, тпру-тпру-тп'ру*

! *вец'-ве, веце-'ве, бец-'ви, ви'це*

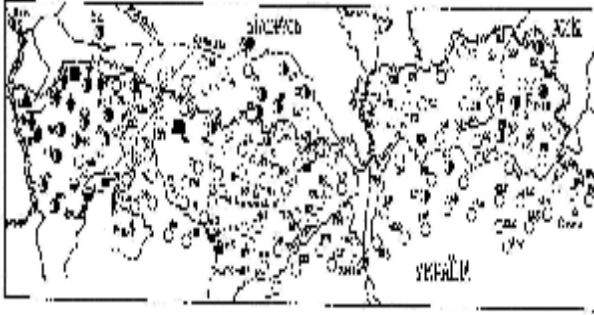
J *ац, ец, ца-'ца*

5 *бо*

K *со, с'у*

H *гај'та*

Карта № 22

Кінь голосно кричить

W ір'же, жір'же, ір'жит', ір'жет', ір'жец'

Т рже, ржа, ри'же, ржет', рж'ец'

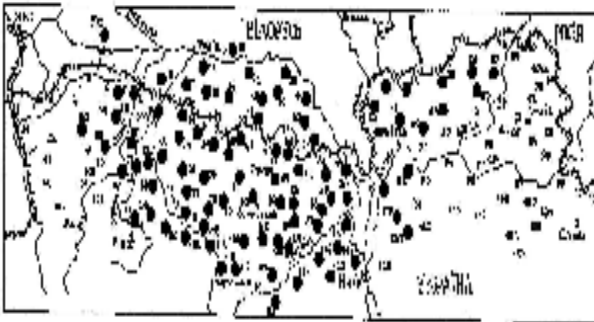
І г'ір'же

! гого'тет'

К н'іг'іче

Ј ре'гоче, ро'гоче, рего'тет'

Ј виш'чет'

Карта № 23

Корова голосно кричить

8 ри'каје, р'і'кајет' 27

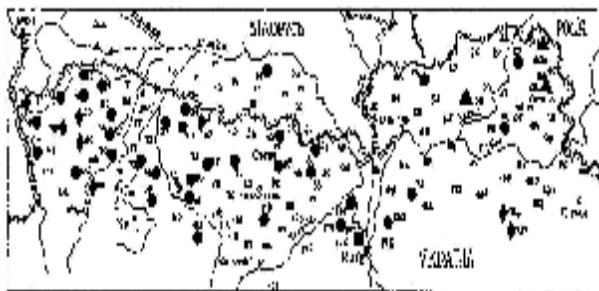
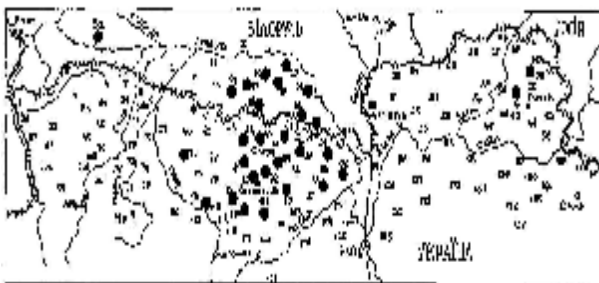
+ *ревств* на всьому ареалі (не картографується)

Карта № 24

Корова видає неголосні звуки

8 'микаје, 'м'ікаје

У останніх говірках ті ж назви, що й для 'голосно кричить'

Карта № 25

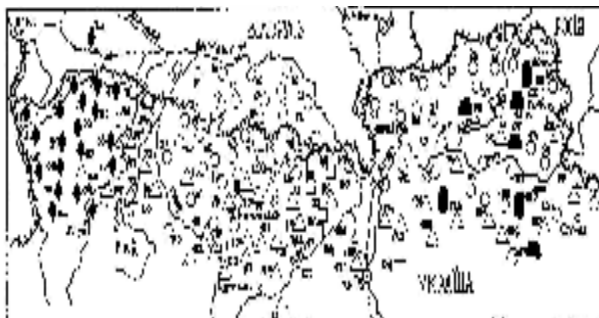
Бугай голосно кричить

8 'букаје, 'бумкаје, 'бомкаје, 'бумкајец', 'бемкаје,
 б'ремкаје, бу'тит', бру'чет'

Ј бу'јит', бу'јаје, бу'је

! зу'де, зу'д'ет'

Ј 'рициц':а

Карта № 26

Свиня голосно кричить

W виш'чит', в'іш'чит', в'іш'чит, в'іш'чиц',
кв'іш'чит', квиш'чит', к'ів'іш'чит'

Ј кви'чит', кви'чет', кв'і'чет', кав'і'чет', каву'чет',
скав'і'чет'

! ку'в'ікаје, ку'в'іка, к'в'іка, ки'в'іка, к'в'ікаје, к'і'в'ікаје,
к'і'в'іка, ску'викаје (у п 37, 73, 75, 84, 127, 129, 138 – лише
порося)

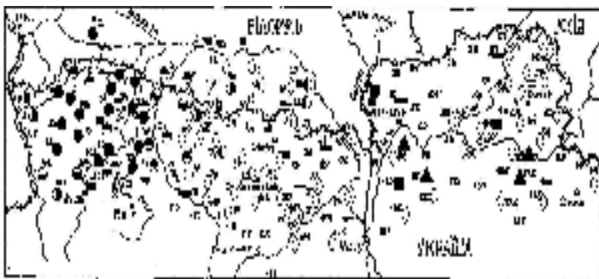
Ј пиш'чит'

К с'киглит', ску'гоче

5 вереш'чит'

Н гу'де

Не картографуються ендемічні кру'гече 3, р'а'в'е
22, 'р'ухкаје 90, х'рокаје 9, 73

Карта № 27

Значення слів із коренем шут-

8 вівця; дитячі назви вівці; підкликають овець 2, 4, 5а, 6, 7, 8, 32,
33, 34, 37, 38а, 68, 69, 70, 71, 73, 105

U вівця; підкликають овець 3, 5, 10, 11, 35, 36, 38, 72, 74, 75

I вівця 9, 39, 102, 104, 106, 107

T підкликають овець 1, 31, 14, 41, 103

R дитячі назви вівці; підкликають овець 21, 22, 72

W дитячі назви вівці 76

A безрогий

! худий

Ј з малими вухами

Н одиничні 'з рогами вниз' 48, 'глухий' 111, 'кличка корови' 22,
'суцвіття верби, котик' 6, 'сутула людина' 87, 'незграбний, недоладний'
51, 'імпотент' 27

Карта № 28

Значення слів із коренем бир-

Т вівця 1, 32, 34, 49

Р вівця; дитячі назви вівці; підкликають овець 53, 54, 66, 80, 86, 87, 113

У вівця; дитячі назви вівці 22

І вівця; підкликають овець 23, 52, 140

С вівця; підкликають овець; коротка кучерява шерсть овець 30, 111

О дитячі назви вівці 3, 82, 90, 103, 104, 112, 127

W дитячі назви вівці; підкликають овець 18, 25, 26, 27, 43, 44, 50, 51, 56, 58, 59, 62, 65, 76, 84, 85, 88, 91, 96, 114, 115, 117, 118, 119, 124, 125, 126, 129, 130, 131, 132, 139

Ј дитячі назви вівці; підкликають овець; коротка кучерява шерсть овець 81

8 підкликають овець 63, 64, 79, 89, 93, 98, 99, 101, 106, 107, 116, 122, 134, 137, 24, 42, 46, 57, 60a, 61, 22, 45, 55, 94, 95, 133, 138, 100, 135, 136, 97, 92, 29, 83, 123

~ коротка кучерява шерсть овець 2, 65, 115, 9, 10, 41, 39

т підкликають овець; коротка кучерява шерсть овець 60, 78

У решті говірок аналізовані слова не представлені

Список обстежених населених пунктів

1. Світязь Любомльського району Волинської області
2. Заболоття Ратнівського району Волинської області
3. Кортеліси Ратнівського району Волинської області
4. Бузаки Камінь-Каширського району Волинської області
5. Велика Глуша Любешівського району Волинської області
- 5а. Симоновичі Дрогичинського району Брестської області
6. Селісок Любешівського району Волинської області
7. Храпин Зарічненського району Рівненської області
8. Серники Зарічненського району Рівненської області
9. Людинь Дубровицького району Рівненської області
10. Білоуша Столинського району Брестської області
11. Толмачеве Столинського району Брестської області
12. Черничі Житковичського району Гомельської області
13. Тоніж Лельчицького району Гомельської області

14. Симонічі Лельчицького району Гомельської області
15. Лясковичі Петриківського району Гомельської області
16. Острожанка Лельчицького району Гомельської області
17. Буйновичі Лельчицького району Гомельської області
18. Стодолічі Лельчицького району Гомельської області
19. Дербінки Мозирського району Гомельської області
20. Мойсіївка Мозирського району Гомельської області
21. Михалки Мозирського району Гомельської області
22. Добринь Сьльського району Гомельської області
23. Нові Яриловичі Ріпкинського району Чернігівської області
24. Мощенка Городнянського району Чернігівської області
25. Гута Студенецька Щорського району Чернігівської області
26. Жадове Семенівського району Чернігівської області
27. Печеноги Новгород-Сіверського району Чернігівської області
28. Грем'яч Новгород-Сіверського району Чернігівської області
29. Хильчичі Середино-Будського району Сумської області
30. Рудня Середино-Будського району Сумської області
31. Згорани Любомльського району Волинської області
32. Мизове Старовижівського району Волинської області
33. Сошичне Камінь-Каширського району Волинської області
34. Тоболи Камінь-Каширського району Волинської області
35. Галузія Маневицького району Волинської області
36. Борове Зарічненського району Рівненської області
37. Стара Рафалівка Володимирецького району Рівненської області
38. Карпилівка Сарненського району Рівненської області
- 38а. Трипутня Дубровицького району Рівненської області
39. Старе Село Рокитнівського району Рівненської області
40. Томашгород Рокитнівського району Рівненської області
41. Глинне Рокитнівського району Рівненської області
42. Біловіж Рокитнівського району Рівненської області
43. Хочине Олевського району Житомирської області
44. Побичі Овруцького району Житомирської області
45. Хлупліяни Овруцького району Житомирської області
46. Виступовичі Овруцького району Житомирської області
47. Кірове Наровлянського району Гомельської області
48. Іллінці Чорнобильського району Київської області
49. Копачі Чорнобильського району Київської області
50. Скитьки Ріпкинського району Чернігівської області
51. Вербичі Ріпкинського району Чернігівської області
52. Рогізки Щорського району Чернігівської області
53. Семенівка Менського району Чернігівської області
54. Соснівка Корюківського району Чернігівської області
55. Жовтневе Менського району Чернігівської області
56. Чорнотичі Сосницького району Чернігівської області
57. Лоска Новгород-Сіверського району Чернігівської області
58. Собич Шосткинського району Сумської області
59. Імшана Ямпільського району Сумської області
60. Чуйківка Ямпільського району Сумської області
- 60а. Шатрище Ямпільського району Сумської області
61. Землянка Глухівського району Сумської області
62. Слоут Глухівського району Сумської області
63. Сваркове Глухівського району Сумської області

64. Ярославець Кролевецького району Сумської області
65. Грузьке Кролевецького району Сумської області
66. Реутинці Кролевецького району Сумської області
67. Штунь Любомльського району Волинської області
68. Соловичі Турійського району Волинської області
69. Поворськ Ковельського району Волинської області
70. Градя Маневицького району Волинської області
71. Кричильськ Сарненського району Рівненської області
72. Тутовичі Сарненського району Рівненської області
73. Золотолин Костопільського району Рівненської області
74. Яринівка Березнівського району Рівненської області
75. Карпилівка Рокитнівського району Рівненської області
76. Червона Воля Новоград-Волинського району Житомирської області
77. Радовель Олевського району Житомирської області
78. Підлуди Ємільчинського району Житомирської області
79. Гулянка Коростенського району Житомирської області
80. Крупчатка Лугинського району Житомирської області
81. Липники Лугинського району Житомирської області
82. Ходаки Коростенського району Житомирської області
83. Костюків Ліс Овруцького району Житомирської області
84. Любарка Народицького району Житомирської області
85. Діброва Малинського району Житомирської області
86. Мар'янівка Поліського району Київської області
87. Розважів Іванківського району Київської області
88. Обуховичі Іванківського району Київської області
89. Поталіївка Іванківського району Київської області
90. Розсоха Чорнобильського району Київської області
91. Максим Козелецького району Чернігівської області
92. Красне Чернігівського району Чернігівської області
93. Дримайлівка Куликівського району Чернігівської області
94. Велика Доч Борзнянського району Чернігівської області
95. Красне Бахмацького району Чернігівської області
96. Червоне Коропського району Чернігівської області
97. Хижки Конотопського району Сумської області
98. Баничі Глухівського району Сумської області
99. Піски Буринського району Сумської області
100. Гуринівка Білопільського району Сумської області
101. Яструбине Білопільського району Сумської області
102. П'ятидні Володимир-Волинського району Волинської області
103. Павловичі Локачинського району Волинської області
104. Веселе Луцького району Волинської області
105. Переспа Рожищенського району Волинської області
106. Сокиричі Ківерцівського району Волинської області
107. Берестяни Ківерцівського району Волинської області
108. Дюксин Костопільського району Рівненської області
109. Мала Любаша Костопільського району Рівненської області
110. Синів Гоцанського району Рівненської області
111. Лучиця Новоград-Волинського району Житомирської області
112. Піщів Новоград-Волинського району Житомирської області
113. Мала Цвіля Новоград-Волинського району Житомирської області
114. Гульськ Новоград-Волинського району Житомирської області
115. Тальки Новоград-Волинського району Житомирської області

116. Неділище Ємільчинського району Житомирської області
117. Мартинівка Червоноармійського району Житомирської області
118. Кропивня Володарськ-Волинського району Житомирської області
119. Жадьки Черняхівського району Житомирської області
120. Троковичі Черняхівського району Житомирської області
121. Ліщин Житомирського району Житомирської області
122. Кочерів Радомишльського району Житомирської області
123. Мірча Радомишльського району Житомирської області
124. Загальці Бородянського району Київської області
125. Липівка Макарівського району Київської області
126. Катюжанка Вишгородського району Київської області
127. Лютиж Вишгородського району Київської області
128. Калинівка Броварського району Київської області
129. Кошани Козелецького району Чернігівської області
130. Петрівське Козелецького району Чернігівської області
131. Мрин Носівського району Чернігівської області
132. Лосинівка Ніжинського району Чернігівської області
133. Івангород Ічнянського району Чернігівської області
134. Оужне Ічнянського району Чернігівської області
135. Шевченкове Конотопського району Сумської області
136. Великі Бубни Роменського району Сумської області
137. Бобрик Роменського району Сумської області
138. Ярове Буринського району Сумської області
139. Слобода Буринського району Сумської області
140. Черепівка Буринського району Сумської області

Владимир Куриленко
*Детские названия, междометия и звукоподражания в
 полесских говорах*

В статье лингвогеографически представлены детские названия домашних животных, связанные с ними междометия и звукоподражания, а также детские названия мяса и сала в полесских и примыкающих к ним говорах, которые, считаем, сохраняют и доносят к нам древний детско-наивно-междометный этап развития нашего народа.

Ключевые слова: *Полесье, лингвогеография, междометие, детское название, атомарная и синтетическая карты, пучок изоглосс, этнолингвистика.*

Volodymyr Kurylenko
*Children's names, interjections and sound imitation in Polesic
 dialects*

The article deals with the children's names of domestic animals and connected with them interjections and sound imitations, and also children's names of meat and lard in Polesie, and affiliated to them dialects, as we consider, preserve and date us back to ancient children's naive interjective stage of the development of our people.

Key words: *Polesie, linguistic geography, interjection, children's name, atomic and syntactic maps, a bunch of isogloss, ethnolinguistics.*